

Democratie

Puzzelen aan
onze samenleving

vrt

Welkom in de EDUbox Democratie

Een land, een deelstaat, een provincie, een stad of gemeente besturen, is niet makkelijk. Hoe zorg je ervoor dat **iedereen wordt vertegenwoordigd** en er niemand uit de boot valt? Hier doen we dat via een specifieke bestuursvorm: **de democratie**. Hoe die werkt, kom je te weten aan de hand van **de uitdagingen** die we je voorschotelen in deze EDUbox. Veel succes!

Deze EDUbox is het resultaat van een samenwerking tussen

01

**Klaar voor
vertrek?!**

Welkom! Hier begint
jullie avontuur.
Weten jullie al wat
je bestemming is?
Tropische stranden,
groene heuvels
of mysterieuze
woestijnen?

**Houd jullie tickets
goed vast, want
hier gaan jullie!**

WEG ZIJN WE!

JEEUUUUUUHHHH!

Mayday, mayday!

Puut puut wiewoewiewoe!

Je schrikt wakker in je vliegtuigstoel.
Wat gebeurt er?!

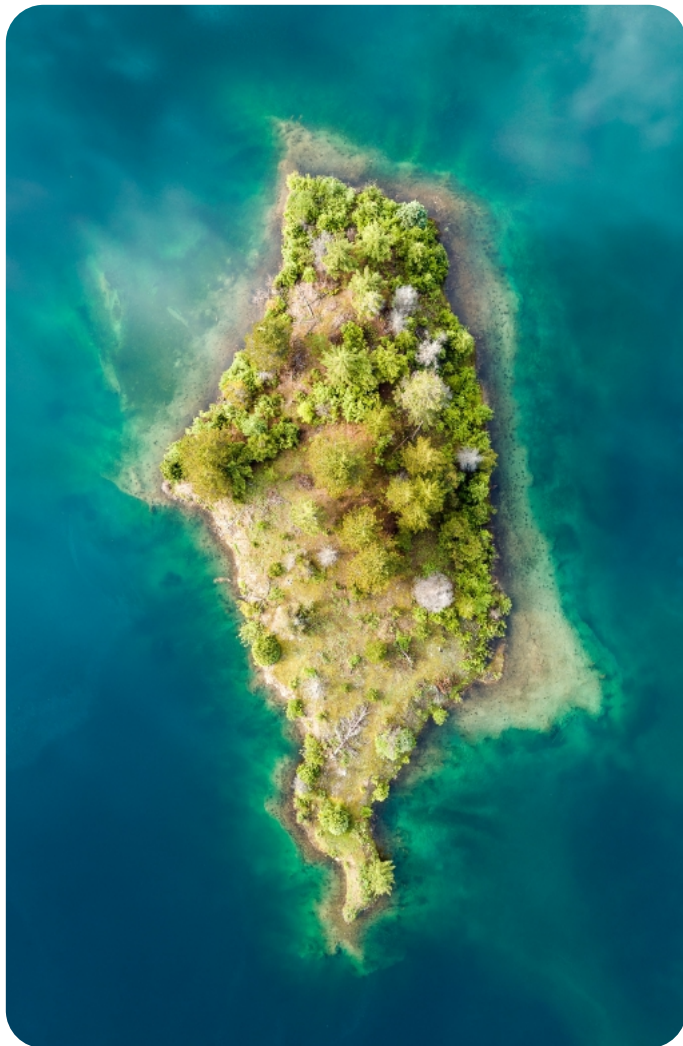
De stewardessen lopen rond als kippen
zonder kop, iedereen is in paniek, je
zuurstofmasker bengelt voor je neus.

**Je kijkt door het raampje: de motoren
staan in brand!**

Help, we crashen!

De piloot kan het vliegtuig gelukkig
nog net redden. **Jullie landen op een
onbewoond eiland midden in de zee.**

Jullie leven nog!

Gelukkig! Alle 250 passagiers hebben de crash overleefd.

Via een satelliettelefoon hebben de piloten contact gelegd met de hulpdiensten. Ze hebben de locatie van de crash doorgegeven. Door een vulkaanuitbarsting op een naburig eiland kunnen er **geen vliegtuigen** vertrekken voor een reddingsoperatie.

Wat een pech! Het kan nog weken of misschien zelfs maanden duren vooraleer jullie gered worden ...

Jullie zijn niet alleen

Jullie moeten samen met **heel verschillende groepen** proberen te overleven op het eiland.

PUBERS

SENIOREN

MENSEN MET EEN
BEPERKING

GEWONDEN NA DE CRASH

VOLWASSENEN
ZONDER KINDEREN

BABY'S + PEUTERS
EN HUN OUDERS

Chaos en ruzie

Nadat iedereen is gekomen van de eerste schok, wordt het al snel donker en krijgen jullie honger en kou. De gewonden hebben verzorging nodig en de kinderen zijn moe.

Omdat iedereen zijn zin doet en er geen afspraken worden gemaakt, ontstaat er al snel ruzie en chaos.

Er komen conflicten over slaappleats, verzorging, beschutting, eten en drinken. Er breken hier en daar zelfs gevechten uit.

Het is snel voor iedereen duidelijk dat dit niet werkt en anders moet.

Maar hoe?

Jullie krijgen **drie uitdagingen** voorgeschoteld en moeten daarbij rekening houden met **één bepaalde beslissingsvorm**. Benieuwd hoe jullie het aanpakken op het eiland!

1

Iedereen beslist

2

Eén leider beslist

3

Een groep afgevaardigden beslist

Video

In deze video legt Helen Goedgebeur de opdracht nog eens glashelder uit!

Uitdaging 1: Slaapplaats bepalen

10

ONZE SLAAPPLEK VANNACHT

Iedereen beslist

Een groepje overlevenden beslist op verkenningstocht te gaan en vindt **een grot** vlakbij het strand.

Een **ideale overnachtingsplaats**, maar een ruwe inschatting maakt snel duidelijk dat slechts **150 van de 250 overlevenden** beschut zullen kunnen overnachten.

De anderen zullen de nacht op het strand moeten doorbrengen. Het zal een moeilijke nacht worden, want in de verte horen jullie het onweren en de temperatuur zakt gevoelig.

De uitdaging: bepaal wie er in de grot slaapt en wie op het strand.

Uitdaging 1: Slaapplaats bepalen

11

Aan het werk

Hoe lossen jullie dit op? **Iedereen neemt een standpunt in** en dan is het aan jullie om tot een **akkoord** te komen.

Vergeet niet dat jullie zelf ook overlevenden op het eiland zijn. Kies je voor de beste oplossing enkel voor jezelf? Of ook voor de anderen?

De volgende vragen helpen jullie alvast op weg.

- ☐ Zijn er groepen die **meer recht** hebben op een beschutte slaapplaats dan andere groepen?
- ☐ Welke **voorwaarden** gebruik je om iemand wel of geen toegang te geven tot de grot?
- ☐ Moet je **rekening houden** met de persoonlijke situaties van iedereen?

Uitdaging 1: Slaapplaats bepalen

12

Oplossing gevonden?

- ☐ Hoe zijn jullie tot een **oplossing** gekomen?
- ☐ Welke **voor- en nadelen** heeft een beslistingsvorm waarbij **iedereen mee beslist**?

Uitdaging 2: Voedsel verdelen

13

VIS VAN DE DAG

1 leider beslist

Iedereen krijgt **honger** op het eiland. Sommige groepen steken onmiddellijk de handen uit de mouwen en gaan **vissen of jagen**. Voor anderen is het moeilijker om actief mee voedsel te verzamelen, om verschillende redenen: ze zijn gewond, ze moeten op kinderen letten ...

De uitdaging: bepaal hoe jullie het verzamelde voedsel zullen verdelen onder de 250 overlevenden.

Aan het werk

Bedenk een oplossing voor deze uitdaging. Er is nu echter één groot verschil met de vorige keer: **de oudste van de groep** neemt de beslissing. Hij/zij moet daarbij **geen rekening houden** met de mening van de anderen.

De volgende vragen helpen jullie op weg:

- ☐ Waarmee moet de leider **rekening houden**?
- ☐ Krijgt **iedereen evenveel eten** of wordt er een verschil gemaakt tussen de verschillende groepen? Welk dan?
- ☐ Welke **voorwaarden** gebruikt de leider om een beslissing te nemen?

Oplossing gevonden?

- ☐ Hoe is de leider tot **een oplossing** gekomen?
- ☐ Zijn jullie het eens met de **argumenten** op basis waarvan jullie leider zijn beslissing heeft genomen?
- ☐ Welke **voor- en nadelen** heeft een beslissingsvorm met **één leider**?

EILANDRAAD

Een groep afgevaardigden beslist

Ondertussen zijn jullie al enkele weken op het eiland. De slaapplekken zijn verdeeld, er wordt gejaagd en voedsel verzameld, de gewonden worden verzorgd en er ontstaat een routine op het eiland.

De **verveling** slaat toe bij de kinderen en jongeren. Een aantal volwassenen spreekt onderling **een beurtrol** af om de kinderen les te geven in combinatie met hun dagelijkse taken. Zo kunnen de werkende volwassenen hun taken makkelijker uitvoeren.

De uitdaging: bepaal hoe jullie de kinderen opvangen op het eiland.

Aan het werk

Bedenk met je groepje een oplossing **voor de laatste uitdaging** door naar iedereen te luisteren. Kies daarna **één afgevaardigde**. Die zal jullie voorstel bespreken samen met de andere afgevaardigden van de andere groepen. Deze vertegenwoordigers nemen een **beslissing** die voor alle groepen geldt.

De volgende vragen helpen jullie op weg:

- ☐ Zijn er groepen die **meer recht** hebben op opvang voor hun kinderen dan andere groepen?
- ☐ Met **welke argumenten** moet de groep afgevaardigden rekening houden?
- ☐ Welke **voorwaarden** gebruiken zij om een beslissing te nemen?

Oplossing gevonden?

- ☐ Hoe zijn jullie vertegenwoordigers tot een **oplossing** gekomen?
- ☐ Zijn jullie het eens met de **argumenten** op basis waarvan ze hun beslissing hebben genomen?
- ☐ Welke **voor- en nadelen** heeft een beslissingsvorm met **een groep afgevaardigden**?

Jullie zien het ... een groep mensen op een eiland georganiseerd krijgen, is niet simpel. **Met welke zaken jullie het beste rekening houden, ontdekken jullie in deel 2.**

02

De organisatie van het eiland

Wat nu?

Jullie hebben tot nu toe vooral nagedacht over praktische uitdagingen op het eiland en hoe jullie die zouden aanpakken. Tijd om jullie aanpak om te zetten in enkele **regels** die voor iedereen duidelijk maken hoe het eiland wordt georganiseerd.

Jullie moeten daarvoor de volgende **vier belangrijke zaken** bespreken:

- ☐ **Wie** neemt de beslissingen?
- ☐ **Hoe** worden beslissingen genomen?
- ☐ Welke **rechten** hebben jullie?
- ☐ Wie heeft **welke macht**?

SAMENWERKEN!

Volg de instructies hieronder:

1

Los de vier belangrijke vraagstukken op.
Je vindt de link naar de speelkaarten op de volgende pagina.

2

Er zijn telkens vier mogelijke oplossingen.
Kies de kaart met de oplossing die volgens je groep de beste is
en leg de andere kaartjes opzij.

3

Puzzel daarna de gekozen oplossingen bij elkaar en vorm jullie eiland.

Veel succes!

Wie neemt de
beslissingen?

Hoe worden
beslissingen
genomen?

Wie heeft
welke macht?

Welke rechten
heb je?

Wil je graag de spelkaarten printen?
Gebruik dan volgende link:

Spelkaarten printen

[nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-
kaartjes-2024](https://nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-kaartjes-2024)

Geen papieren spelkaarten? Dan kan
je de oefening ook digitaal oplossen:

Digitaal spelen

[nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-
digitaal-2024](https://nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-digitaal-2024)

Klasgesprek

Bespreek nu met de hele klas de keuzes die jullie voor je eiland hebben gemaakt.

Deze vragen helpen je alvast op weg:

- ☐ Welke **beslissingen** hebben jullie genomen?
- ☐ Was er **veel discussie** binnen je groep?
- ☐ Waarover waren jullie het **(on)eens**?
- ☐ Zouden jullie **zelf** in zo'n staatsvorm **willen leven**?

Terug naar huis!

Na enkele maanden komt een helikopter jullie redden: **het avontuur zit erop!**

De reddingswerkers treffen op het eiland een echte, **goedwerkende mini-samenleving** aan, dankzij de keuzes die jullie hebben gemaakt: proficiat!

Video

Bekijk nu de volgende video.
VRT NWS-journaliste Helen
Goedgebeur vat alles samen.

VLAANDEREN VANUIT
DE LUCHT

Jullie zien het: oplossingen zoeken, beslissingen nemen en proberen goed doen voor iedereen ...

het is niet simpel. **Jullie hebben geproefd van het organiseren van een eiland, maar kunnen jullie ook de stap zetten naar Vlaanderen?**

Daar zal het niet gaan over wie er in de grot mag slapen of wie er een banaan krijgt, maar worden jullie geconfronteerd met **grotere vraagstukken en uitdagingen** zoals onderwijs, mobiliteit en welzijn.

03

En in Vlaanderen?

Op naar Vlaanderen

In dit derde deel kijken we even naar **Vlaanderen**. Want ook bij ons zijn er ooit beslissingen genomen rond leiderschap, rechten ...

Zouden die regels lijken op die van jullie eiland?

**OP BEZOEK IN HET
VLAAMS PARLEMENT**

1

Breek jullie eiland af, en **verzamel alle spelkaarten uit de vorige opdracht.**

2

Gebruik nu dezelfde kaarten en **herhaal de oefening voor Vlaanderen.**

3

Hoe zit het in Vlaanderen met **leiderschap** (1), het **politiek systeem** (2), **rechten** (3) en de **verdeling van de macht** (4)?

Speelkaarten printen

nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-kaartjes-2024

Digitaal spelen

nws.vrt.be/EDUbox-Democratie-digitaal-2024

Oplossing

Hebben jullie de kaarten gekozen die onze samenleving vormen?

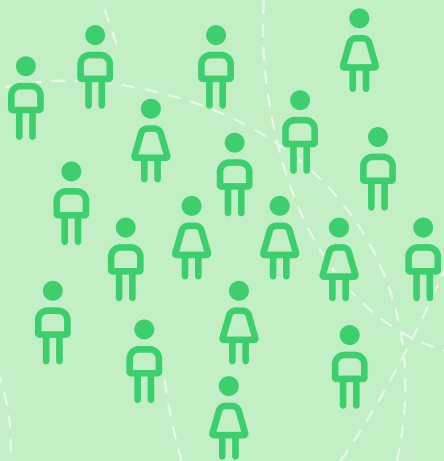
De oplossingen vinden jullie op de volgende kaarten.

1. Wie neemt de beslissingen?

Oplossing: een groep

- ☐ Wij leven in een **democratie**.
- ☐ Het volk kiest **vertegenwoordigers**.
- ☐ **Verkiezingen** zijn er op lokaal, regionaal, federaal en Europees niveau.
- ☐ Op regionaal, federaal en Europees niveau heb je **opkomstplicht**. Het is verplicht om deel te nemen aan de verkiezingen **vanaf 18 jaar**.
- ☐ Op lokaal niveau heb je **stemrecht vanaf 18 jaar**, stemmen is dus **niet verplicht**.

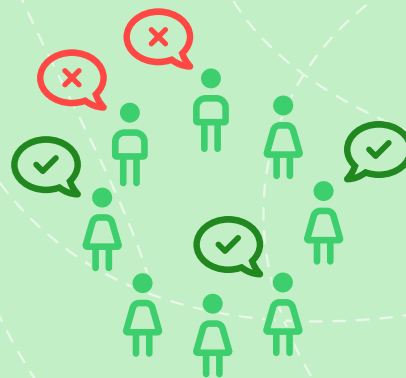
Een democratie

Alle kiezers ...

... brengen hun stem
uit en kiezen
vertegenwoordigers.

De vertegenwoordigers
nemen in overleg met
elkaar beslissingen over de
regels in de samenleving.

2. Hoe nemen we beslissingen?

Oplossing: Onderhandeling via vertegenwoordiging

- ☐ We leven in een **parlementaire democratie**.
- ☐ **Politieke partijen** spelen een belangrijke rol.
- ☐ Per partij worden **vertegenwoordigers** gekozen.
- ☐ Zij **verdedigen** in het parlement **de mening van het volk**.

Een parlementaire democratie

Politieke partijen

Kandidaten

Vertegenwoordigers

Parlement

... stellen een lijst met kandidaten op.

... worden verkozen tot volksvertegenwoordigers.

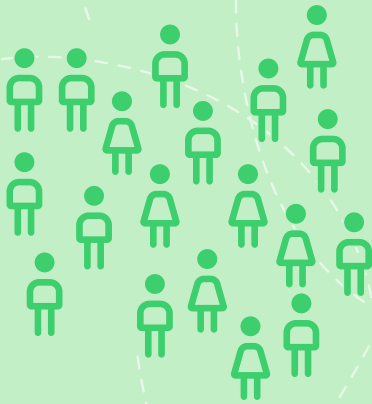
... zetelen in het parlement.

3. Welke rechten heb je?

**Oplossing: basisrechten + recht op bescherming
+ recht om mee te beslissen**

- ☐ We leven in een **democratische rechtstaat**.
- ☐ Alle burgers hebben **dezelfde rechten**, die zijn vastgelegd in **wetten en verdragen**.
- ☐ Minderheidsgroepen krijgen **bescherming**.
- ☐ Alle burgers hebben het recht om mee te **beslissen** en om te **betogen**.

Een democratische rechtstaat

Alle burgers ...

**... hebben dezelfde
rechten:**

bescherming, recht om
mee te beslissen, recht om
te betogen.

**Bescherming tegen
discriminatie +**
Extra bescherming voor
minderheidsgroepen.

4. De verdeling van de macht

Oplossing: een gedeelde macht + scheiding van machten

In onze samenleving is er een **scheiding van machten**.

Dat betekent dat de macht in drie verdeeld is:

- ☐ De **wetgevende macht** is het **parlement**. In het parlement worden wetten of decreten gestemd. Als een meerderheid akkoord gaat, wordt de wet of het decreet goedgekeurd.
- ☐ De **uitvoerende macht** is de **regering**. Zij moet deze wetten of decreten in praktijk omzetten en wordt daarbij gecontroleerd door het parlement.
- ☐ De **rechterlijke macht** zijn de **rechtbanken en hoven**. Zij spreken recht en passen het recht toe. Zij spreken zich uit over straffen als de wetten niet worden nageleefd.

Wetten en
decreten

Parlement

Wetgevende macht

stemt en keurt
wetten of
decreten goed.

Regering

Uitvoerende macht

zet wetten of
decreten in de
praktijk om.

**Rechtbanken-
en hoven**

Rechterlijke macht

spreekt zich uit over
straffen als de wetten
niet worden nageleefd.

controle

Conclusie

Elke **burger** kan dus met zijn of haar **stem** het beleid op de verschillende bestuursniveaus mee bepalen.

Misschien zijn jullie nu nog **te jong om deel te nemen** aan de verkiezingen? Dan kunnen jullie op heel wat andere manieren toch **jullie stem en mening** laten horen. Hoe?

Dat ontdekken jullie in het volgende deel!

04

Jouw stem

Misschien lijkt het deelnemen aan een democratie nog steeds een ver-van-je-bed-show ...

Toch zijn er heel wat manieren om al **vanaf jonge leeftijd je steentje bij te dragen**.

Opdracht

Bedenk met je groepje **drie manieren** waarop jullie kunnen deelnemen aan een democratisch proces en actief **jullie stem** kunnen laten horen.

Hoe kunnen jullie participeren?

We sommen even op:

- ☐ Lid worden van een **jongerenafdeling** van een politieke partij.
- ☐ Lid worden van **belangengroepen**, zoals de Vlaamse Jeugdraad.
- ☐ **Enquêtes invullen** die informeren naar de mening van jongeren.
- ☐ Een post delen van een boodschap die je belangrijk vindt.
- ☐ Deelnemen aan **demonstraties** en **betogingen**.
- ☐ Deelnemen aan de **leerlingenraad** op school.
- ☐ Deelnemen aan **schrijfacties**.

SCHRIFFACTIE

BETOOGING

**JE STEM LATEN
HOREN**

Klasdiscussie

Hoe actief zijn jullie het afgelopen jaar geweest?

Op welke manier hebben jullie je stem laten horen?

Je kan je stem op heel wat manieren laten horen, zelfs nog voor je deel mag nemen aan de verkiezingen.

In een democratie **telt elke stem** en heeft het altijd zin om van je te laten horen, ook als jongere!

05

Meer weten

MALDIVES
PLATEAU

Vlaams Parlement

- ☐ www.instagram.com/a.stem.blijft
- ☐ www.vlaamsparlement.be/nl/actueel/zozitdat-in-het-vlaams-parlement
- ☐ www.vlaamsparlement.be/nl/bezoek-het-vlaams-parlement-met-je-klas

Universiteit van Vlaanderen

- ☐ www.universiteitvanvlaanderen.be/alles-over-2/democratie
- ☐ www.universiteitvanvlaanderen.be/college/waarom-moeten-we-nog-blij-zijn-met-onze-democratie
- ☐ www.universiteitvanvlaanderen.be/college/hoe-ziet-de-toekomst-van-onze-democratie-eruit

Archief onderwijs

onderwijs.hetarchief.be/item/vq2s50k33d

Klaar

☐ onderwijs.hetarchief.be/item/5q4rj6qt3p

☐ onderwijs.hetarchief.be/item/xg9f496p1f

Wat Wat

☐ www.watwat.be/politiek/wat-heeft-politiek-met-mijn-leven-te-maken

☐ www.watwat.be/verkiezingen/vanaf-welke-leeftijd-mag-ik-stemmen-belgie